

פניני השבוע

יו"ל לע"נ הרה"ח רבי ברוך בענדיט ב"ר משה נחום ליכטנשטיין זצ"ל

משגיח רוחני דישיבת "שער אליעזר" קרעטשניף

בעזה"ת, וישב תשע"ב

וישנאו אותו ולא יכלו דברו לשלום (ל"ז – ד)

אילו נדברו יחדיו, בודאי היו משלימים זה עם זה, וזוהי צרת כל מחלוקת, שאין הצדדים נדברים איש עם רעהו, ואין האחד רוצה לשמוע ולהבין את שפת השני. וזה הפירוש בפסוק, "וישנאו אותו" מדוע, כי "ולא יכלו דברו לשלום", כי אילו נדברו היו רואים שכל סלע המחלוקת הוא הבל ואין בו ממש.

ויאמר לו לך ראה נא את שלום אחיך (ל"ז – ד)

יעקב אבינו אמר ליוסף הצדיק "לך ראה את שלום אחיך", שישתדל לראות את שלמותם ומעשיהם הטובים של האחים שבטי י-ה.

(הרה"ק רש"ב מפרשיסחא זיע"א)

וישמע ראובן ויצילהו מידם (ל"ז – כ)

איתא בגמרא (תענית כ"א) מסופר: אילפא ור' יוחנן דחיקא להו שעתא ויצאו לנסות מזלם במסחר, ישבו לנוח תחת גשר אחד, שמע ר' יוחנן שאומרים המלאכים: נפיל עליהם את הגשר, שעזבו חיי עולם הבא והלכו לעסוק בחיי שעה, אמר מלאך אחד לא נהרגם כי אחד מהם יהיה ראש ישיבה, אמר ר' יוחנן לאילפא, שמעת? אמר ליה לא שמעתי כלום, אמר ר' יוחנן שמע מיניה דעלי כיון מלאך, חזר ר' יוחנן לשיבה ובסוף נעשה ראש ישיבה. והנה על הפסוק "ונראה מה יהיו חלומותיו" (ל"ז – כ"ו) אמר רש"י רוח הקודש אומרת זאת, אתם אומרים לכו ונהרגו ואני אומר ונראה מה יהיו חלומותיו, נראה דבר מי יקום, את הבת קול הזה שמע ראובן והבין מזה שעליו מוטלת המצוה להציל את יוסף, וזהו "וישמע ראובן" בת קול שמע, ולכן "ויצילוהו מידם".

(הגה"ק ר"י אסאד זיע"א)

וימצאהו איש והנה תועה בשדה וגו' (ל"ז – ט')

מסופר: פעם בא חסיד אל הרה"ק רבי חיים מצאנז זיע"א והתאונן לפניו שבתו הגיעה לפרקה ואין לו במה להשיאה. נתן לו הרבי מכתב המלצה לתלמיד חכם עשיר מחסידיו, וביקש ממנו שיעשה טובה עם היהודי וישתדל לאסוף עבורו כסף להכנסת כלה, כשבא האיש עם המכתב אל אותו עשיר, השיב לו הלה: "תלמוד תורה כנגד כולם", ואין לי פנאי לעסוק בענינים כאלה. אחרי חדשים אחדים בא אותו תלמיד חכם לצאנז, ולא נתן לו הרבי יד לשלום, כשבא להיפרד אמר לו הרבי: בתורה מובא (בראשית ל"ב – כ"ה) "ויאבק איש עמו" ומבאר שם רש"י "הוא שרו של עשו", ובפרשת וישב בשעה שיוסף תעה בשדה מובא בתורה "וימצאו איש" ורש"י מבאר שם "איש" הא שרו של עשו" וכאן "איש" הוא המלאך גבריאל. ונשאלת השאלה למה פעם איש הוא מלאך של עשו ופעם הוא מלאך גבריאל? והתירוץ הוא, אם יוסף תועה בדרך ובא איש שמראה לו את הדרך הרי הוא מלאך גבריאל, אבל בשעה שיעקב אבינו פוגש איש ומבקש ממנו שיעשה עמו טובה ויברכהו, והאיש עונה לו שאין לו פנאי משום "שצריך לומר שירה ביום" (כלשון רש"י שם), איש כזה הוא שרו של עשו, כי יש לעשות טובה ליהודי בכל מצב.

ויאמר הילד איננו ואני אנה אני בא (ל"ז – ל')

ובמדרש פליאה "ואני אנה אני בא – ממעשה בלהה". ראובן היה סבור שיוסף הצדיק לא יענש ע"י נחשים ועקרבים, כי עדיין לא היה בן עשרים שנה ובדיני שמים אין מענישים בפחות מעשרים, כן היתה נחמתו של ראובן שגם הוא לא יענש על חטאו בבלבלו יצועי אביו, באשר גם הוא היה אז בן פחות מעשרים שנה, אולם כאשר לא מצא את יוסף בבור וחשב שהנחשים והעקרבים המיתוהו, אמר: "הילד איננו ואני אנה אני בא", היינו, אנה אני בא במעשה בלהה.

(פנים יפות)

ויהי כדברה אל יוסף יום יום ולא שמע אליה וגו' (ל"ט – י')

מסופר: פעם אחת ישב הרה"ק רבי אהרן מקארלין זיע"א בשולחן רבו המגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א, וכשאמר המגיד דברי תורה לא הטה אזנו כשאר החסידים. ופעם אחת סיפר המגיד בשבחו של רבי אהרן ואז הטה אזנו לשמוע, ושחקו החסידים על זה, ואמר המגיד הקדוש: הרה"ק רבי אהרן תיקן אזניו, ואת מה שצריך לשמוע שומע גם מרחוק, ואת מה שאין צריכים לשמוע אין שומע גם מקרוב, ולכן לתורה שמע מרחוק ולא היה צריך להטות אזנו, ולשמוע שבחיו לא שמע, לכן הטה אזנו. ועל פי זה פירש הרה"ק רבי ישכר דב מבעלזא זיע"א את הפסוק "ויהי כדברה אליו יום יום ולא שמע אליה", פירוש שיוסף הצדיק לא שמע כלל דברים שהם נגד רצון השי"ת.

ויהי כהיום הזה ויבא הביתה לעשות מלאכתו ואין איש (ל"ט – י"א)

יש לפרש ע"פ מאמר זקה"ק הרה"ק ר' ארון לייב מפרימישלאן זצוק"ל "ומותר האדם מן הבהמה אין", שכל ההבדל בין האדם לבהמה הוא "אין" עדיין לא, פי' שאינו יכול לעשות מה שעולה על רוחו כבהמה, דכשחפץ לעמוד ממיטתו צריך ליטול ידיו, קודם אכילה עדיין יש לו מניעה שצריך ליטול ידיו ולברך וכדו', וזה יתרונו על הבהמה שהיא עושה מה שלבה חפץ מיד, וזה פי' הפסוקים "ויהי כהיום הזה ויבא הביתה לעשות מלאכתו" דהיינו שחפץ היה לעבור עבירה ח"ו [כדרשת חז"ל סוטה לו:] והתבונן בדעתו וראה כי "ואין איש" שאם יחטא ולא יעצור עצמו יהיה בבחינת בהמה שעושה מה שלבה חפץ, ועי"ז ניצל מן החטא.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א)

פניני השבת

לקבל את השבת בשמחה

על הצורך לקבל את השבת מתוך שמחה מצינו רמז בתורה הקדושה, בענין אכילת המן כתוב (שמות ט"ז – ה) "והיה ביום הששי והכינו", "והיה" לשון שמחה בכל מקום (ויקרא רבא י"א – ז). וזה הפירוש, "והיה ביום הששי" שמחתו וחשקו של יהודי ביום הששי לקראת קבלת שבת קודש, היא "והכינו" שמחה זו מהווה הכנה ראויה לעורר הארת השבת.

(חידושי הר"ם)